

Motion till riksdagen 2009/10: MJ358

av **Helena Leander m.fl. (mp)**

Djurskydd

Innehållsförteckning

Inledning	4
Djuretik	4
Djurskyddets organisation.....	4
Djurskyddslagen.....	5
Djur som livsmedel	6
Grisar.....	6
Kor	6
Slaktkycklingar	7
Värphöns	8
Transporter	8
Sjuka och sönderavlade djur.....	9
Djur som försöksobjekt.....	9
Medicin	10
Djurförsök i utbildningen	11
Djurförsöksetiska nämnder	11
Djur som kläder.....	11
Djur som nöje.....	12
Sällskapsdjur	13
Jakt	13
Djuretisk konsumtion	14

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja forskning och utbildning inom djuretik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt myndighetsorganisation för djurskyddet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt regional djurskyddstillsyn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avgiftsbelägga djurskyddskontrollen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översynen av djurskyddslagen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om talerätt för djurskyddsorganisationer.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre villkor för grisar i Sverige och EU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot kastrering av obedövade grisar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utevistelse för tjurar, kor och kalvar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kalvning och diande.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av slaktkycklinghanteringen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot hönsburar.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av reglerna för frigående hönor.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djurtransporter.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avel som kan orsaka lidande för djuren.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om användning av genmanipulerade djur.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot import av djur som behandlats med tillväxt-hormon eller antibiotika i tillväxtsyfte.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en differentierad avgift på ansökningar om djurförsöksetisk prövning.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvalitetssäkra klassificeringen av djurförsök utifrån lidandets svårhetsgrad.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett register och arkiv över ansökningar om att få utföra djurförsök.

Fel! Okänt namn på

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modernisera föreskrifterna om djurförsök så att försöksdjur inte kan utsättas för obegränsat lidande.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa djurförsök i utbildningar till yrken där djurförsök inte ingår.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om veterinärers rätt att ingripa när försöksdjur lider.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade kunskaper om djurens beteende och alternativ till djurförsök i de djurförsöksetiska nämnderna.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot att utnyttja djur på cirkus.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot kommersiell hundkapplöpning.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot djurpornografi.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för hemlösa katter.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utrustning för djur som kan orsaka lidande.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU-förbud mot djurplågeri som underhållning.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djurskyddsaspekter på jakt.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur animaliska livsmedels miljöpåverkan kan beskattas.¹
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja vegetarisk mat i offentliga verksamheter.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djuretiska policyer för statliga myndigheter och styrelser.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska djurskyddskrav för importerade djur och animalieprodukter.

¹ Yrkande 32 hänvisat till SKU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Vad är det som skiljer människan från djuren? Många djur är sociala och intelligenta varelser, precis som de flesta människor. Hur vi än letar är det svårt att hitta en egenskap som återfinns hos alla människor men inte hos något icke-mänskligt djur, förutom just arttillhörigheten. Människan har tagit sig makten att hålla djur för mat och kläder eller för nöjes skull, men med den makten följer också ansvar. Även om det finns djurhållning där djuren lever ett fullgott liv kan vi inte blunda för det lidande som faktiskt förekommer.

Djuretik

Vår relation till djuren har under lång tid varit föremål för diskussion. Redan de gamla grekerna funderade över vilka handlingar mot djur som var rätt och vilka som var fel. Många stora tänkare har kommit fram till att vårt sätt att behandla djur, där deras kroppar ses som mat och deras hud som kläder, är orättfärdigt. År 1789 skrev till exempel Jeremy Bentham i *An introduction to the principles of morals and legislation*:

Det kan komma en dag då resten av djurvärlden kan få de rättigheter som aldrig kunnat undanhållas dem genom annat än tyranni.

Det förhållande till djur som utvecklats i vårt samhälle tycks bygga på dubbelmoral: Vissa djurindivider ses som vänner och får all tänkbar omvårdnad, medan andra föds upp trångt och utan tillräckliga möjligheter att bete sig naturligt. Om djur som vi ser som sällskapsdjur skulle behandlas på motsvarande sätt som slaktkycklingarna skulle det väcka ett ramaskri i vårt samhälle.

Det är angeläget att diskussionen om våra skyldigheter gentemot djuren och djurens egna rättigheter stärks i vårt samhälle. Det är därför viktigt att barn och ungdomar i skolan kommer i kontakt med den kunskap som ryms inom ämnet djuretik och att de ges möjligheter att sätta sig in i de etiska frågeställningar som vår nuvarande relation till djur skapar samt vad våra handlingar får för konsekvenser för djuren. Det är också viktigt att ämnet djuretik ges utrymme i de högre utbildningarna och blir obligatoriskt i alla utbildningar till yrken där man på något sätt kommer att hantera djur. Bristen på forskning inom ämnet djuretik i Sverige är olycklig och behöver åtgärdas.

Djurskyddets organisation

Djurskyddet har under den borgerliga regeringen utsatts för en nedmontering av sällan skådat slag. Bland det första som hände var att Djurskyddsmyndigheten lades ner och djurskyddsfrågorna flyttades till Jordbruksverket, där de återigen prioriterades ned. Senare flyttades den lokala djurskyddstillsynen

från kommunerna till länsstyrelsen, utan att man skickade med tillräckliga resurser, samtidigt som de föreskrivna tillsynsintervallen och avgiftsfinansieringen av tillsynen avskaffades. Resultatet blev en djurskyddstillsyn som i många län går på knäna, med inspektörer som slår larm om att de knappt ens hinner med akuta ärenden och än mindre förebyggande tillsyn.

Vi menar fortfarande att myndighetsorganisationen för djurskyddet behöver stärkas så att djurens intressen inte kommer på undantag när de kommer i konflikt med andra intressen eller prioriteras ned när resurserna styrs över till en verksamhet med mer högljudda förespråkare. Vi menar också att den regionala djurskyddskontrollen behöver mer resurser, såväl genom tillskott från staten som genom avgiftsfinansiering. För att inte tillskotten ska hamna i andra verksamheter inom länsstyrelserna måste också reglerna om minimiintervall för djurskyddstillsyn återinföras så att länsstyrelserna får tydliga djurskyddsmål att leva upp till.

Djurskyddslagen

Djurskyddslagen är i sig radikal. Skulle lagens ord om att djur ska ”behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom” (2 §) och ”hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt” (4 §) verkligen följas skulle djurhållningen se helt annorlunda ut än den gör idag. Djurskyddslagen är dock bara en ramlag, som sedan fylls med innehåll genom Jordbruksverkets föreskrifter och regeringens förordningar, och då kan Jordbruksverket och regeringen mena att en höna i bur ges möjlighet att bete sig naturligt bara den har tillgång till sandbad, sittpinne och värprede eller att en gris inte utsätts för onödigt lidande när den kastreras utan bedövning.

I juni tillsatte regeringen en utredning för att se över djurskyddslagen. Det är mycket lovvärt, och vi noterar med tillfredsställelse att många av de djurskyddsproblem vi påtalat genom åren föreslås belysas särskilt. Som kontrast till skrivningar om flexiblare regler och något som kan uppfattas som en uppluckring av begreppet naturligt beteende konstaterar vi också att den nya lagstiftningen ska syfta till att uppnå minst samma djurskyddsnivå som i dag. Vi anser att syftet borde vara att höja djurskyddsnivån. En lämplig uppgift för utredningen vore att se över hur portalparagraferna efterlevs i praktiken och i vilken utsträckning det krävs förändringar i föreskrifter.

Något som saknas i djurskyddslagstiftningen – i motsats till miljölagstiftningen där det man vill skydda inte heller kan föra sin egen talan – är talerätt för djurskyddsorganisationer i juridiska processer som rör djur. Som det är nu blir det en maktobalans när endast de intressen som står mot djurens har möjlighet att exempelvis överklaga olika beslut som rör djur. En talerätt för djurskyddsorganisationer med miljöbalken som förebild bör därför införas.

Fel! Okänt namn

Djur som livsmedel

Grisar

Grisar är sociala och intelligenta djur, med stark utvecklad kognitiv förmåga. De har behov av att kunna vara aktiva och har behov av stimulerande miljöer, men de allra flesta av Sveriges grisar föds idag upp i stora, bullriga och dammiga miljöer, inomhus. Ofta är deras enda stimulans lite strömedel. Och inte ens strömedel är någon självklarhet i praktiken – enligt en undersökning gjord av Sveriges Radio 2008 saknade 44 % av grisgårdarna tillräckligt med strö.

I djurfabrikens stressiga och ohälsosamma miljö får grisarna lätt magsår och lunginflammation. Stressen och ledan ökar också risken för stört beteende som att gnaga på järnrören eller bita varandra i svansarna. De kommer sällan utomhus förrän de förs till slakt eller andra uppfödare, trots att många av problemen med stress och dåliga lokaler kan undvikas om man låter grisarna gå utomhus i grupper i stället. Alla grisar bör därför ges lagstadgad rätt att vistas utomhus med möjlighet att böka under sommaren precis som Krav-grisarna – inte bara på en betongplatta enligt reglerna för EU:s ekologiska märkning. Även inomhusmiljön bör ses över.

Inom det närmaste året kommer EU-lagstiftningen för grisar att ses över. Det är viktigt att Sverige är pådrivande i det sammanhanget för att stärka djurskyddet för grisar på EU-nivå.

I Sverige kastreras årligen cirka en och en halv miljon hangrisar. Det sker innan grisen blivit två veckor, helt utan bedövning. Grisen riskerar att få infektioner och bräck av ingreppet. Att den känner smärta är säkert, eftersom nervsystemet är fullt utvecklat även hos en liten gris. Kastreringen görs för att ca 10 % av de könsmogna hangrisarna utvecklar ämnen (skatol, androstenon med flera) som ger ett illaluktande kött. Från djurskyddssynpunkt är detta naturligtvis inte acceptabelt. Det gör ont på grisen när man skär i den utan att ge bedövning! Kastrering utan bedövning bör därför förbjudas.

Kor

Det har skett viktiga förbättringar i mjölkornas miljö. Fler och fler ladugårdar inreds för lösdrift, men trots detta står fortfarande de flesta kor uppbundna vintertid, vilket inte bara begränsar rörelsefriheten utan även de sociala kontakterna. Kor har enligt lag rätt till utevistelse, men det gäller inte tjurar och kalvar under 6 månader. Det borde vara en självklarhet att alla kor, tjurar och kalvar ska få vistas ute på sommaren.

Kalvar blir friskare om de får dia som små och ingen kan förneka att födsel, diande och kontakter mellan ko och kalv innehåller många naturliga beteenden, som de enligt djurskyddslagen har rätt till. Idag får ofta de nyfödda kalvarna den gula livsviktiga råmjölken i hink, och kalven tas bort från mamman direkt efter födseln. Kalven föds sen upp med mjölkersättning. Det är endast inom den ekologiska produktionen som kalvarna har rätt att dia.

Miljöpartiet vill att alla kalvar ska få rätt att dia. Det ger utlopp för naturligt beteende och ger friskare kalvar.

Slaktkycklingar

I Sverige föds 70 miljoner kycklingar upp för slakt varje år, vilket innebär att det i snitt slaktas två kycklingar varje sekund, dygnet runt. Livet för en kyckling varar en dryg månad. På den tiden växer den från en liten nykläckt individ på ca 100 gram till en slaktkyckling på 1,5 kg. På 1920-talet tog detta 120 dagar. Eftersom aveln inriktats på att få fram djur som utnyttjar maten så effektivt som möjligt – allt ska bli muskler – tar det 35 dagar idag.

Den lilla kycklingen har kläckts i maskin och kontaktpipen blir aldrig besvarade av en höna. Istället blir den lastad i lådor med andra kycklingar redan under det första dygnet för att fraktas till en "hangar" för tillväxt. Temperaturen är hög, och ljuset är på nästan hela tiden för att stimulera kycklingarna att äta. Det finns inga minimikrav, men däremot ett allmänt råd om att kycklingarna bör få fyra timmars natt per dygn.

Allteftersom kroppen växer till kommer värken. Skelett och leder hänger inte med. Kycklingarna har ont i kroppen, många kan inte röra sig, andra har frätskador på fötterna, åter andra får hjärt- och leverskador. Försök i Storbritannien visar att kycklingar som får välja mellan vanligt foder och foder med tillsats av smärtstillande medel föredrar det senare. Eftersom samma snabbväxande hönsraser används i kycklinguppfödning världen över, finns smärtorna också i de svenska kycklingstallarna. Detta är knappast förenligt med djurskyddsförordningens 29 § där det står att "avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för djuren är förbjuden".

I takt med att kycklingarna växer krymper också varje kycklings utrymme. I Sverige får det finnas 36 kilo kyckling/m². Det betyder ca 24 kycklingar per m² mot slutet av kycklingens liv. Varje kyckling har alltså en fyrkant med 20 cm långa sidor. Det är inte mycket och knappast något som djurskyddsförordningen föreskriver: "1 b § Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall vara så rymliga att samtliga djur i utrymmet kan ligga samtidigt och röra sig obehindrat. Utrymmena skall utformas så, att djuren kan bete sig naturligt." Rörelsefriheten är nästan obefintlig strax före slakt på grund av trängseln – men värken i ben, skelett och muskler gör ju i och för sig att de väljer att röra sig så lite som möjligt. Försök visar dock att allt detta kan avhjälpas om kycklingarna får miljöer där de kan röra sig upp på pinnar och därigenom träna muskler och skelett. De behöver dessutom ut och sprätta och sandbada som andra höns. Miljöpartiet kräver att dagens slaktkycklinganläggningar utvecklas så att de ger djuren drägliga levnadsförhållanden.

Det visar på en fullkomligt oacceptabel avel när slaktkycklingarnas föräldrar, tuppar och honor, har så tunga kroppar i förhållande till skelett och leder att de måste halvsvältas för att kunna föröka sig, och när kycklingarna växer så ohejdat att kroppen inte hinner med. Det är uppenbart att det behövs en översyn och förbättring av slaktkycklinghanteringen. De ekologiska slakt-

Fel! Okänt namn på

kycklingarna, som än så länge är rätt få, är av en annan ras som växer långsammare och mår bättre.

Värphöns

När djurskyddslagen antogs av riksdagen 1988, beslöts att inga hönor skulle sitta i bur efter 1998. Sedan backade den dåvarande jordbruksministern Annika Åhnberg och tillät istället inte bara långa övergångstider, utan också att burarna skulle få ersättas med – burar! De kallas inredda eller modifierade, men ger hönan lika små möjligheter till naturliga beteenden som de gamla. Skillnaden mellan de gamla och nya är nämligen marginell.

I den forskning som bedrivits i Sverige inom ramen för ny teknikprovning av modifierade burar visade det sig att hönorna inte alls använde de nya ”funktionerna”, det vill säga sittpinne, sandbad och värprede, i den utsträckning man kunde förvänta. En sittpinne ska inte sitta några centimeter ovanför golvet – den ska sitta högt. Det biologiska skälet för att använda sittpinne är inte att kröka fötterna, utan att komma utom räckhåll för rovdjur på marken. Sandbadet måste vara tillräckligt stort för att fungera, då sandbadandet ofta sker i flock. I de inredda burarna fungerar det inte och stängs ofta. Redet ska vara undanskymt och tryggt, men i konkurrensen om ett bra rede är det den ranghöga hönan som tar för sig av det bästa. Här finns bara ett rede. ”Funktionerna” fungerar inte så att de tillfredsställer hönsens basala behov, vilket var avsikten. Modifierade burar måste därför förbjudas och inga ytterligare dispenser får ges.

Också reglerna för frigående hönor måste ses över. Hur ”frigående” hönsen är kan diskuteras när det är mellan sju och nio höns per kvadratmeter, och ”frigången” endast sker inomhus. Målet måste vara att hönsen inte ska hållas i större grupper än att de mår bra, och att de ska få möjlighet att vistas utomhus.

Transporter

Transporter av levande djur är stressande för djuren på flera sätt, dels under själva transporten, dels vid in- och urlastningen. För att minska stressen under transporten är det viktigt att transportfordonen är utformade med tillräckliga utrymmen, ventilation och liknande och att transportören har goda kunskaper om djurens behov. Här är det krav på kompetensbevis för registrerade transportörer som infördes 2008 ett positivt steg. Däremot finns det fortfarande inga särskilda kompetenskrav när det gäller privatpersoner som transporterar djur. Vi anser att det bör införas en särskild körkortsbehörighet för privatpersoner som transporterar större djur.

Det är också viktigt att transporter inte varar längre än de åtta timmar som är maxgränsen i Sverige. När EU under året ska se över djurtransportdirektivet har Sverige en viktig roll när det gäller att kräva åtta timmars maxgräns också för transporter inom EU, som idag kan vara mycket långa. Därut-

Fel! Okänt namn på

över bör ytan som varje djur har till förfogande under transporten ses över och ett förbud mot transport av sjuka djur införs. Till dess bör svenska regler gälla även vid export.

För transporter inom Sverige är det önskvärt att man stödjer utvecklingen av lokala och mobila slakterier för att på så sätt kunna minska transporttiderna. Reglerna för nödslakt kan också behöva ses över. Än viktigare är att minska stressen vid i- och urlastning. Utformas stallarna för att underlätta lastning så kan stressen minska, och därför bör goda och säkra lastningsmöjligheter vara ett krav vid förprovning av stallar.

När formella brister vid djurtransporter – exempelvis avsaknad av nödvändiga dokument – upptäcks, ska detta gå till åtal och rättegång, trots att förseelserna är av enkel karaktär och med fördel skulle kunna beivras genom strafföreläggande. Detta skulle kunna frigöra resurser som gör det möjligt att ta itu med andra brister vid djurtransporter.

För att ge transportörerna ekonomiska incitament att förbättra djurens villkor vid transporter bör sanktionsavgifter införas för slaktdjurstransporter med höga dödlighetstal, i linje med sanktionsavgiftsutredningens (SOU 2006:58) förslag. Avgiften sätts lämpligen som en procentsats av transportfirmans årsomsättning och utdöms av besiktningsveterinär i samband med avlastning av djur vid slakterier.

Sjuka och sönderavlade djur

I uppdraget avseende tidigare nämnda översyn av djurskyddslagstiftningen ingår att se över aveln med framför allt hundar och katter för att undvika raser med genetiska defekter. Det är en angelägen översyn, och vi hoppas att den inte bara stannar vid sällskapsdjur utan också inbegriper andra djur som drabbats av osund avel, t.ex. högproduktionsavlade höns och kycklingar som har ständig växtvärk.

Det ska inte vara tillåtet att använda genmanipulerade djur annat än för medicinsk forskning som kan leda till minskat människolidande eller till att liv räddas. Import av djur eller produkter från djur som behandlats med tillväxthormon eller antibiotika i tillväxtsyfte ska förhindras. Antibiotika ska bara få ges till sjuka djur.

Djur som försöksobjekt

Sedan 1999 har antalet djurförsök i Sverige stigit konstant. Förutom fiskar i provfiske användes år 2007 drygt en miljon försöksdjur, främst fåglar och möss. Många av dessa djur utsätts för stort lidande. Miljöpartiet vill att alla djurförsök som kan innebära plåga för djuren successivt avskaffas och ersätts med djurfria metoder.

Fel! Okänt namn på

Det är inte bara av etiska skäl som många förkastar djurförsöken, utan fler och fler människor börjar inse att djurförsöken även har ett flertal vetenskapliga brister eftersom det finns fysiologiska och anatomiska skillnader mellan arterna. Exempelvis är penicillin dödligt för marsvin och alvedon dödligt för katter. Däremot tycktes neurosedyn vara ofarligt i djurförsök, medan det visade sig orsaka fosterskador hos människor. Lyckligtvis växer det fram allt fler och i många fall rentav bättre alternativ till djurförsök, såsom datormodeller och tester på odlade celler, vars resultat inom många försöksområden stämmer överens med verkligheten i 85–97 % av fallen.

Djurstestad kosmetika är tack och lov numera förbjudet, men för diskmedel, tvättmedel och andra hushållsprodukter är det fortfarande fritt fram. Även i dessa fall bör djurtester förbjudas och precis som när det gäller kosmetiska produkter ersättas med djurfria alternativ.

Medicin

Användande av djur för medicinska försök som innebär störande inskränkningar i djurens möjligheter till naturligt beteende ska i första hand minimeras och ersättas med djurfria metoder. På de områden där alternativ finns ska dessa naturligtvis användas i stället, och på de områden där alternativ ännu saknas ska djurförsök endast tillåtas för högkvalitativ forskning som syftar till att finna botemedel mot sjukdomar som vållar stort lidande för människor. Stödet till forskning för framtagande och validering av alternativ till djurförsök behöver öka.

För att uppmuntra forskare att minska användningen av djurförsök och att använda mindre plågsamma djurförsök kan ekonomiska styrmedel vara användbara. 2006 års djurförsöksetiska prövning föreslog att ansökningar om djurförsöksetiska prövningar skulle beläggas med en avgift på 1 200 kronor. Förslaget genomfördes dock aldrig, men vi anser fortfarande att det vore angeläget. För att öka styrningen borde dock avgiften kunna differentieras utifrån hur många djur som ska användas i försöket och försökets svårighetsgrad (hur svårt lidande djuren ska utsättas för).

Jordbruksverket bör få i uppdrag att under 2010 ta fram ett system för att kvalitetssäkra klassificeringen av djurförsök i ringa, måttlig respektive avsevärd svårighetsgrad. Därefter bör myndigheten få i uppdrag att ta fram en plan för att till år 2013 halvera antalet djur som utsätts för djurförsök av avsevärd svårighetsgrad.

Ett register och arkiv över ansökningar om att få utföra djurförsök bör upprättas och antalet utförda djurförsök årligen redovisas i Jordbruksverkets statistik fördelat på djurart och svårighetsgrad. Jordbruksverket bör också få i uppdrag att modernisera föreskrifterna om djurförsök så att försöksdjur inte kan utsättas för obegränsat lidande.

Djurförsök i utbildningen

Antalet alternativa metoder inom universitetsutbildningen har ökat. Vi vill därför att plågsamma djurförsök inom högskoleutbildningen stoppas för studenter som inte kommer att utföra djurförsök inom yrken som utbildningen syftar till. Det ska naturligtvis inte heller vara tillåtet att använda djurförsök i de fall då andra metoder kan ge samma insikt som försöket, exempelvis videovisning, datasimuleringar eller modellstudier.

Vi kräver att studerande i utbildningar där djurförsök ingår ska erbjudas djurförsöksfria alternativ till det aktuella momentet där så är möjligt, och att man snarast möjligt ersätter alla djurförsök i utbildningar med djurförsöksfria alternativ där sådana finns att tillgå.

Djurförsöksetiska nämnder

Alla djurförsök som utförs måste ha godkänts av en djurförsöksetisk nämnd. Då djuren i ett försök utsätts för större lidande än det som nämnden förutsett vid den etiska bedömningen, är det enligt gällande lagstiftning svårt att ställa krav, för till exempel ansvarig veterinär, på att försöket ändras eller avbryts. Vi föreslår att djurskyddslagen skärps så att ansvarig veterinär eller myndighet får samma juridiska möjligheter att ingripa vid allt lidande, som veterinär eller myndighet har vid andra fall av djurplågeri. Vid sådant överskridande av förutsatt lidande ska lidandet jämföras med djurplågeri i lagens mening.

Nämnderna ska inte få tillåta djurförsök där djurförsöksfria alternativ finns att tillgå. För detta krävs att nämndens ledamöter hålls väl informerade om vilka djurförsöksfria alternativ som finns, till exempel genom att de djurförsöksetiska nämnderna förstärks personalmässigt och får tillgång till experter på alternativa metoder.

Djur som kläder

Varje år avlivs ungefär 1,3 miljoner minkar och några tusen chinchillor i svenska pälsfarmar för sina pälsars skull.

Minken är ett icke-domesticerat och mycket aktivt djur med stort behov av rörelse och är väl anpassad till ett liv i vatten. Men varken minkens behov av rörelse eller dess behov av vatten att simma i kan tillfredsställas i de trånga ståltrådsburarna – upp till tre minkar delar på en bur som inte är större än en uppslagen kvällstidning – vilket lett till stora problem med beteendestörningar som stereotypier (meningslösa rörelser som upprepas på samma sätt under långa tider) och stympling (djuren biter varandra eller sig själva).

Chinchillan är en liten sydamerikansk gnagare som i frihet kan leva tillsammans med ett hundratal andra chinchillor i en koloni. På pälsfarmerna hålls de dock i burar och aldrig fler än ett par stycken i varje bur. Jordbruksverket tog 2003 fram föreskrifter för chinchillafarmer som dock fortfarande

Fel! Okänt namn på

inte trätt i kraft. Så länge chinchillor farmas ska det självklart finnas stränga föreskrifter för det.

Vi ser dock ingen anledning att överhuvudtaget acceptera djurhållning som dras med så stora djurskyddsproblem till så liten nytta. Pälsfarmer bör därför förbjudas helt, precis som redan skett i bland annat Storbritannien och Österrike.

Djur som nöje

Djur på cirkus riskerar att drabbas av problem som bland annat orsakas av begränsade utrymmen och att de ska klara ett klimat de kanske inte är anpassade till. Cirkusens verksamhet bygger på att den befinner sig på resande fot. Resandet och de omständigheter som transporten innebär kan orsaka stress hos djuren. Många av de konster som djuren utför är onaturliga för dem, och kan i vissa fall ge skador. Exempel på detta är elefanter som står på bakbenen, något som elefanterna mycket sällan gör i frihet och som kan ge ledsador. Djur som turnerar med cirkusar i Sverige uppträder vanligtvis utomlands under andra delar av året. Detta bidrar till att svenska myndigheter saknar insyn i stora delar av verksamheten, bland annat i vilka träningsmetoder som används för att förmå djuren att utföra konsterna.

Det lidande som riskerar att drabba djuren motiveras endast av att vissa människor roas av djur som utför mer eller mindre onaturliga konster. Vi har svårt att se att cirkusdjurens liv står i överensstämmelse med djurskyddslagens krav på naturligt beteende och skydd mot onödigt lidande och vill därför införa ett uttryckligt förbud mot användning av djur på cirkusar, precis som exempelvis Bolivia och Bosnien Hercegovina redan har gjort.

Djurskyddsproblemen inom travsporten, där hästarna utsetts för ingrepp, plågsam utrustning, spödrivning m.m. i jakt på de stora prispengarna, har uppmärksammats alltmer på senare år. Vi ser fram emot den översyn som utlovas i djurskyddslagsutredningen, men önskar att även hundkapplöpningen kunde ägnas samma uppmärksamhet. Om något torde djurskyddsriskerna vara större där, då hundarna är betydligt billigare än hästar och därmed riskerar att bli en slit- och slängvara som sköts dåligt och avlivas när de inte längre håller måttet. Vi ser ingen anledning att överhuvudtaget tillåta kommersiell hundkapplöpning.

Djurskyddslagsutredningen ska även föreslå en skärpning av lagstiftningen kring sexuellt utnyttjande av djur. Det är mycket välkommet, men borde kompletteras med ett förbud mot djurpornografi liknande det för barnpornografi.

Utomlands förekommer bland annat tjurfäktning och andra former av djurplågeri som underhållning. När EU nästa år ska ta fram en handlingsplan för djurskydd bör Sverige driva på så att sådant djurplågeri förbjuds.

Sällskapsdjur

I Sverige finns idag ett okänt antal hemlösa katter. Många tidigare innekatter far mycket illa eftersom de varken är vana eller tränade att klara sig själva. Katter förökar sig relativt snabbt, vilket leder till att antalet hemlösa katter kan växa snabbt. För att komma tillrätta med detta krävs åtgärder, gärna i samarbete med de ideella organisationer som arbetar med att ta hand om katter.

Bakom varje hemlös katt finns ursprungligen oftast en ägare som har brustit i sitt tillsynsansvar. Kattens utsatthet beror också på dess låga status. Därför behövs statliga insatser som syftar till att stärka kattens status. Till exempel bör krav på obligatorisk ID-märkning av katter införas och ett obligatoriskt statligt katt- och ägarregister upprättas. En kattansvarsutredning för att genomlysna och förbättra katternas situation bör också tillsättas.

Det finns idag ingen särskild reglering av vilka redskap och annan utrustning för sällskapsdjur som får säljas, även om det är förbjudet att använda viss utrustning som t ex elhalsband. Ett uppmärksammat exempel är ett specialdesignat stryphalsband för hundar, som består av tre band som sätts kring hundens huvud. Det översta bandet är mycket tunt och placeras alldeles bakom hundens öron där huden är tunn och där känsliga nerver, tunna ben och strupbenet ligger oskyddade. Skador som uppmärksammats till följd av detta är blödningar i matstrupen, sväljningssvårigheter, spasmer i matstrupen samt många fler skador som kan uppkomma till följd av användning av stryppkopplet.

Till att börja med bör försäljning av utrustning som orsakar smärta för djuren förbjudas, även om det kan finnas behov av en dispensmöjlighet om det finns veterinärintyg. Ett sådant förbud är lättare att kontrollera än ett förbud mot användning, och bör utformas på ett sådant sätt att det inte går att kringgå genom att endast något modifiera de förbjudna objekten. Det kan även vara aktuellt att se över om djurutrustning på något sätt bör förprövas ur djurskyddssynpunkt.

Jakt

Djurskyddshänsyn måste vara en viktig del av jakten. Vi tar avstånd från alla typer av jakt som innebär stor risk att det jagade djuret lider. Plågsam jakt, som jakt med fällor, grytjakt och jakt med levande lockbeten, ska förbjudas. Skadeskjutningarna måste minimeras, till exempel genom obligatoriska årliga skjutprov för jägarna. Även arbetet mot tjuvjakt bör förstärkas, t ex genom krav på märkning av skotermattor. Uppfödning och utsättning av änder, raphöns och fasaner enbart i syfte att jaga dem bör förbjudas.

Fel! Okänt namn

Djuretisk konsumtion

Många människor idag försöker minska sin köttkonsumtion eller väljer bort kött helt. För många bottnar det i ett etiskt ställningstagande – en strävan efter att inte åsamka andra varelser lidande – men det finns också många andra skäl. Rapporter om djuruppfödningens klimatpåverkan har gett förnyad aktualitet åt diskussionen om den globala köttkonsumtionens miljökonsekvenser, som utöver klimatet också involverar problem som övergödning, avskogning och vattenbrist. Animaliska livsmedels höga areal- och resursförbrukning jämfört med vegetabiliska livsmedel väcker frågor om solidaritet med världens svältande. Ytterligare andra oroas över sambandet mellan animaliekonsumtion och ohälsa.

Det finns alltså goda skäl att stödja en minskad animaliekonsumtion och underlätta för dem som vill avstå från kött och andra animaliska produkter. En beskattning av animaliska livsmedel för att kompensera för deras miljöpåverkan bör utredas. I skolor, på sjukhus, på dagis, på äldreboenden och i andra offentliga verksamheter ska det vara en självklar rätt att kunna välja fullvärdig vegetarisk mat eller veganmat, utan krav på intyg från föräldrar eller läkare. Den offentliga upphandlingen bör styras mot minskad köttkonsumtion, t ex genom större inslag av vegetarisk mat inom försvaret, i fängelser osv.

De animaliska produkter som fortfarande köps in bör leva upp till högt ställda djurskyddskrav, genom att myndigheter tar fram djuretiska policyer för sina inköp. I exempelvis Laholms och Melleruds kommuner har man visat att det går att ställa krav på att livsmedel som köps in ska motsvara svenska djurskyddskrav. I WTO-förhandlingarna bör Sverige driva på för att djurskyddskrav inte ska betraktas som handelshinder, utan samma djurskyddskrav ska gälla för djur och animaliska produkter som importeras som för djur som föds upp i Sverige.

Stockholm den 2 oktober 2009

Helena Leander (mp)

Tina Ehn (mp)

Per Bolund (mp)

Karin Svensson Smith (mp)

Lage Rahm (mp)